

عقر به اقتصاد افغانستان به سمت تهران چرخید

نگاهی به سفر مهم ملابرادر به ایران که بخش مهمی از آن به دلیل نارضایتی از پاکستان رقم خورده است

ملا عبدالغنی برادر آخند بعد از حدود چهار سال بار دیگر به تهران باز شد، اما این بار در اولین سفر به عنوان معاون اقتصادی «رئیس الوزرا»(نخست وزیر) طالبان پس از سقوط نظام جمهوری و به قدرت رسیدن دوباره این گروه. پیش از این ملابرادر به عنوان رئیس سابق دفتر سیاسی طالبان در قطر و مذاکره‌کننده ارشد این گروه در گفت‌وگوهای صلح افغانستان در آذر ۱۳۹۸ در محور مذاکرات صلح این کشور به تهران سفر کرده بود.

ملا عبدالغنی برادر از چهره‌های کاریزماتیک و تراز اول سیاسی «امارت اسلامی افغانستان» به حساب می‌رود که به دلیل پشتکار و جدیتی که دارد، عملاً برای رهبری سخت‌ترین و مهم‌ترین بخش حکومت طالبان، معاونت اقتصادی نخست وزیر انتخاب شد و با آن مواجه است، از جمله مسدود بودن حدود ۱۰ میلیارد دلار دارایی‌های بانک مرکزی این کشور نزد امریکا و کشورهای اروپایی، به گواهی گزارش‌های بانک جهانی به موفقیت‌های چشمگیری دست یافته که مهم‌ترین آن، کاهش تورم، افزایش ارزش پول افغانی و راه‌اندازی پروژه‌های مهم اقتصادی و عمرانی است.

هر چند در طول بیش از دو سال گذشته هیئت‌های اقتصادی مختلفی از حکومت طالبان به افغانستان سفر کرده، اما این سفر در رأس یک هیئت عالی‌رتبه با حضور سرپرست وزیران صنعت و تجارت، مالیه و ترانسپورت و هوانوردی با حضور معاون اقتصادی نخست‌وزیر از اهمیت بسیاری در کنار بعد اقتصادی، در بعد سیاسی نیز برخوردار است.

■ **ارتقای سطح همکاری‌ها به راهبردی**

سطح مذاکراتی که در روز اول این سفر، شنبه ۱۳ آبان به میزبانی وزیر کشاورزی و با حضور کارشناسان ارشد وزارت‌های مختلف دولت جمهوری اسلامی ایران مرتبط با مسئله افغانستان بر گزار شد، تداعی گر دو مرحله مذاکرات هیئت‌های کارشناسی و عالی‌رتبه دو کشور در دولت‌های گذشته افغانستان به رهبری حامد کرزی و محمد اشرف‌غنی برای تنظیم سند جامع همکاری‌های راهبردی بین دو کشور است که متأسفانه به دلیل مداخلات مستقیم امریکا و غرب و همچنین عدم اراده واقعی سیاسی در رهبری این دولت‌ها برای ارتقای سطح همکاری‌ها به روابط راهبردی، به رغم برگزاری مذاکرات متعدد در پایتخت‌های دو کشور به نتیجه نرسید و ابر ماند.

در شرایط کنونی، هر چند جمهوری اسلامی ایران رسماً «امارت اسلامی افغانستان» را به رسمیت نشناخته، اما ضروت انکار ناپذیر گسترش تعامل و همکاری بین دو کشور برای مدیریت اوضاع، توسعه

به این سو، به صورت مشخص از ابتدای امسال به این طرف، با افزایش تنش بین دو طرف برسر فعالیت‌های تحریک طالبان پاکستان و ادعای این کشور در مورد حمایت طالبان افغانستان از تی تی پی و همچنین برآورده‌شدن خواست‌های احتمالاً غیر مشروع پاکستان از آنها، سطح روابط اقتصادی و تجاری بین دو کشور کاهش یافته و پاکستان موانع بسیاری بر

■ **ارتقای سطح همکاری‌ها به راهبردی**

به نظر می‌رسد این علاقه‌مندی ارتباط مستقیمی به تنش و سردی روابط بین حکومت طالبان و پاکستان دارد. تا یک سال پیش، روابط اقتصادی حکومت طالبان با پاکستان چنان گسترش یافت که این کشور بار دیگر، پس از سال‌ها با کنار زدن ایران به شریک اول تجاری افغانستان تبدیل شد، اما از سال گذشته

پیر المملک

سرویس بین‌الملل ۶۰-۸۵۲۲

در مقطعی، حتی در دوره ریاست جمهوری محمد اشرف غنی، او و وزیر تجارت و همچنین رئیس بانک مرکزی‌اش، اجمل احمدی به دنبال قطع کامل روابط اقتصادی و تجاری با ایران برآمدند، اما سراسر‌افکنده دوباره دست به دامن جمهوری اسلامی شدند.

■ **آز مومن مهم طالبان و ایران**

از آنجا که باید از هر فرصتی به نحو احسن استفاده کرد، گسترش سطح روابط، تعامل و همکاری‌های اقتصادی دوجانبه و چندجانبه در محور افغانستان و ایران، نه تنها به نفع دو کشور، بلکه به نفع تمام همسایگان و کشورهای منطقه خواهد بود و این محور می‌تواند تحول عمیقی را در حوزه توسعه و رفاه در منطقه به وجود آورد، برای رسیدن به این هدف، هر دو طرف افغانستان و ایران مکلفیت‌هایی دارند که باید در آزمون مهم پیش رو، به آن عمل کنند.

در این زمینه هر چند برخی سوءتفاهم‌ها و همچنین نارضایتی‌های ایران به خصوص در یک سال گذشته در بحث عدم پرداخت حقیقه‌از رودخانه هیرمند و همچنین اختلافات مرزی در روابط بین دو کشور مسئله‌ساز بود، اما از سوی دیگر، برخی موانع در راستای گسترش روابط تجاری با افغانستان در ایران نیز وجود دارد که باید برطرف شود، به خصوص برخی طرز‌العمل‌ها و قوانین که عملاً تراز تجارت بین دو کشور را به شدت منفی کرده و مانع صادرات کالا‌های افغانستانی به ایران، به خصوص میوه و سبزیجات شده است، به همین خاطر، همان طور که بیان شد، به نظر می‌رسد دو طرف برای ارتقای سطح روابط و همکاری‌ها در حوزه اقتصادی به راهبردی، عملاً در برابر یک آزمون مهم قرار دارند که نیازمند اقدامات جدی متقابل برای رفع این سوءتفاهم‌ها، نارضایتی‌ها، عمل به تعهدات و توافقنامه‌ها و همچنین از میان برداشتن موانع گسترش روابط اقتصادی و تجاری است. بر خلاف نوع نگاه مشکل‌سازی که پاکستان دارد، حسن نیت جمهوری اسلامی ایران در روابط با افغانستان همواره ثابت شده است و دو کشور می‌توانند به معنی واقعی کلمه به یک سطح پایدار و راهبردی روابط اقتصادی و تجاری دست یابند.

نکته دیگر اینکه هر چند دولت‌های گذشته افغانستان تحت حمایت امریکا و ناتو تا اندازه‌ای ناچار به تعامل و روابط اقتصادی و تجاری با جمهوری اسلامی ایران بوده‌اند و گزینه دیگری در نهایت فراراه‌شان قرار نداشته است، ولی در ابعاد امنیتی و سیاسی به هیچ وجه حاضر به توسعه روابط با ایران نبوده‌اند، اما «امارت اسلامی افغانستان» که نجیر اشغال این کشور از سوی امریکا و ناتو را باره کرد و عملاً امروز به یک استقلال واقعی دست یافته است، با توجه به منافع مشترک که در حوزه‌های امنیتی و سیاسی دارد، باید بتواند به همپیمان راهبردی ایران در این حوزه‌ها نیز تبدیل شود.

چالش

دانشگاه‌های اسرائیل بناهگاه شده‌اند دانشجویان سر باز

موج شوک جنگ بین اسرائیل و حماس جامعه علمی را هم تکان داده است. خوابگاه‌ها عملاً به پادگان ارتش اسرائیل تبدیل شده، دانشجویان پزشکی که تقریباً هیچ تجربه بالینی نداشته‌اند، به اورژانس فرستاده شده‌اند تا صرفاً سوراخ‌هایی در افراد ایجاد کنند و دانشجویان رشته‌های ادبیات و محققان رایانه به سرعت به خدمات‌دهندگان کمکی پیوسته‌اند تا غذا، قهوه، لباس و البته سیگار بسته‌بندی کنند و برای سربازان و غیر نظامیان در منطقه نبرد بفرستند. تقریباً یک شبه، برخی مؤسسات آموزش عالی که تا حالا به خاطر دانشکده‌های پزشکی، بخش عبص‌شناسی و علوم آب و هوایی پیشرفته‌شان معروف بوده‌اند، خود را به دفتری برای جنگ تبدیل کرده‌اند.

همچنین با بازگشت دانشجویان فارغ‌التحصیل خارجی به خانه و رفتن دانشگاهیان جوان برای خدمت سربازی، آزمایشگاه‌های دانشگاهی در حال خالی شدن هستند. آشر کوهن، رئیس دانشگاه عبری بیت المقدس (HUJI) می‌گوید: «بخشی از فعالیت‌های علمی ادامه دارد، اما ما نمی‌توانیم امکانات کامل تحقیقاتی را حفظ کنیم.»

پس از فراخوان بیش از ۲۰۰ هزار نیروی ذخیره ارتش اسرائیل، کالج‌ها و دانشگاه‌های اسرائیل شروع ترم پاییز را حداقل اوایل نوامبر به تعویق انداخته و برخی دانشگاه‌های خود را به محلی برای نیروهای ذخیره یا پناهگاهی برای اسرائیلی‌های آواره جنگ تبدیل کرده‌اند. دنیل چامپویتز، رئیس دانشگاه بن گورویون گفته است در دانشگاه بن گورویون در نقشب، اکثر ۲۲۲ دانشجوگی بین‌المللی فوق دکترا، به اصرار کشورهای خودشان، این دانشگاه را ترک کرده‌اند. این دانشگاه تنها در ۴۱ کیلومتری مرز غزه و در معرض ارتکاب‌های شلیک شده حماس و محاذنش قرار گرفته‌اند. مقامات این دانشگاه می‌گویند حداقل ۱۰ دانشجو، کارمند و استاد بن گورویون در حمله حماس کشته شده‌اند و برخی دیگر در گورگان حماس هستند، هر چند چندین آزمایشگاه تحقیقاتی دانشگاه بن گورویون همچنان مشغول کار هستند ولی با ظرفیت کمتر.

در دانشگاه بن گورویون اوضاع از این هم بدتر است. این دانشگاه یکی از برترین مؤسسات تحقیقاتی اسرائیل، در نزدیکی غزه – ۲۵ مایلی دور تر – قرار دارد. درباره نزدیکی به جنگ در غزه، قاعده‌ای در این دانشگاه جنوب اسرائیل وجود دارد که یک استاد مدیریت همان هفته اول جنگ را ن به اشتراک گذاشت. پروفیسور هیلا ریمر نوشته بود: «زمانی که موشک‌ها از غزه شلیک می‌شوند و شما نیاز به سرپناه دارید، مردم تل آویو چند دقیقه فرصت دارند، ولی ما اینجا، یک دقیقه فرصت داریم.» سووال دور، محقق زیست‌پزشکی می‌گوید که پنج نفر از ۲۰ عضو آزمایشگاه او که بر دیابت و تشخیص بیماری تمرکز دار، برای خدمت سربازی رفته‌اند. او می‌گوید: «همه حواس ما پرت شده است… همه افرادی را می‌شناسند که صدمه، کشته یا بروده شده‌اند. از مایشان تقریباً متوقف شده‌اند.» این آزمایشگاه در حال راه‌اندازی یک شرکت جدید بود، اما حالا نگران سرمایه‌گذارانی است که بالقوه از آن فرار می‌کنند.

وضعیت برای مدارس نیز به همین نحو است، با تشدید وضع جنگی، معلمان نیز به وظیفه خود - در زوم- فراخوانده می‌شوند. بر اساس دستورالعمل‌های آموزشی، اسرائیل به سه رنگ تقسیم می‌شود: منطقه قرمز که شامل مناطق مجاور غزه، در امتداد ساحل مرکزی (شامل عسقلان، اشدود و تل آویو) و همچنین مناطق در امتداد مرز شمالی اسرائیل و همچنین جولان که در آن آموزش حضوری اصلاً مجاز نیست، منطقه زرد که بیشتر مناطق مرکز و مرکز به سمت شمال از جمله شهرک‌های اطراف بیت‌المقدس، حيفا و کرانه باختری است که در صورت رعایت برخی شرایط امنیتی، یادگیری حضوری مجاز خواهد بود و مناطق سبز که شامل مناطقی در جنوب و جنوب شرقی دور تر (ایلات، آراوا، جنوب نقب و جنوب بحرالمیت) که در آن آموزش حضوری می‌تواند بدون محدودیت برگزار شود. به این ترتیب، خیلی از کلاس‌ها آنلاین و دستورالعمل‌ها مشابه آن چیزی شده‌اند که در زمان قرنطینه کووید ۲۰۲۰-۲۰۲۰ وجود داشت.

مشخص نیست این دور از آموزش از راه دور تا چه زمانی ادامه خواهد داشت، اما همانطور که هاگید باباد Hagit Babad، مدیر یک مدرسه ابتدایی در بیت المقدس به تایمز اسرائیل گفته، این وضعیت به معنای فراموشی پیشرفت تحصیلی سنتی است. این به ویژه برای جمعیت افراطی ارتدوکس که بسیاری از آنها در زندگی روزمره خود از رایانه استفاده نمی‌کنند، بسیار شدیدتر است.

منابع:

- On the Front Lines, an Israeli University Grievs and Reads for War, N. Y. Times
- As Israel- Hamas war intensifies, schools move to remote learning on Sunday, Times ofIsrael
- Israel- Hamas war sends shock waves through scientific community, https://www.science.org/

بایدن به آتش بس انتخاباتی در غزه تن خواهد داد؟!

داده است. این فشار همزمان با تلاش واشینگتن برای سرکوب مالی شدیدتر حماس اعمال می‌شود. برای مقاومت فلسطینی شود. در عین حال با توجه به اکثریت جمهوری خواهان در مجلس نمایندگان و رویکرد آنها درباره لزوم حمایت هر چه بیشتر از رژیم‌صهیونیستی، اکنون آنها با جدا کردن کمک مالی به این رژیم از بقیه بسته کمک اضطراری بایدن درصدد ارسال راه چه سریع‌تر آن برای اسرائیل هستند، هر چند چنین اقدامی مطمئناً با مخالفت بایدن و توتوی او مواجه خواهد شد. به رغم رویکرد حمایت‌گرایانه دولت بایدن از رژیم‌صهیونیستی و همسویی با آن در زمینه مخالفت با هر گونه آتش بس در جنگ غزه، اما واقعیات جدید یعنی مقاومت جانانه نیروهای حماس در برابر حملات زمینی محدود نیروهای رژیم‌صهیونیستی موجب شده است واشینگتن موضع قبلی خود را تغییر دهد. به نظر می‌رسد ضربات سخت مقاومت به اشغالگران باعث عقب‌نشینی امریکا از مواضع پیشین شده است. در این راستا جیک سالوان، مشاور امنیت ملی امریکا از رژیم‌صهیونیستی و همسویی با آن در زمینه مخالفت با هر گونه آتش بس در جنگ غزه، از آتش بس حمایت می‌کنیم، این اظهارات در حالی مطرح می‌شود که قبل از آن، جان کری، سخنگوی شورای امنیت ملی امریکا اعلام کرد واشینگتن از هر گونه عملیات و حمله رژیم‌صهیونیستی به نوار غزه تمام قد حمایت می‌کند و هیچ محدودیت و خطوط قرمزى برای این رژیم قائل نیست.

■ **دکتر سیدر شامیر طاهر**

در حالی که حدود پنج هفته از عملیات طوفان الاقصی و حملات جنایتکارانه رژیم‌صهیونیستی به نوار غزه می‌گذرد که موجب شهید و زخمی شدن هزاران فلسطینی به ویژه کودکان و زنان شده، امریکا به عنوان حامی اصلی و متحد استراتژیک رژیم‌صهیونیستی همچنان خواهان تداوم این جنگ خونین است، این در حالی است که کاخ سفید و جو بایدن مواضع متعاضی درباره آتش بس در غزه نرفته‌اند. سخنگوی کاخ سفید ۱۰ آبان در سخنانی گفت: «در حال حاضر آتش بس عمومی و گسترده در غزه راه حل درستی نیست، نمی‌توان به پیش از هفتم اکتبر بازگشت و معتقدیم پس از پایان جنگ حماس دیگر نمی‌تواند حاکم غزه بماند.» در مقابل جو بایدن، رئیس جمهور امریکا در ۱۱ آبان گفت که به آتش بس در نوار غزه نیاز است، زیرا زمان کافی برای آزاد کردن اسرای صهیونیست را اره می‌کند. بایدن ضمن ادعای اینکه از ابتدا از راهکار دو دولتی برای پایان بحران فلسطین حمایت کرده است، افزود: «من فکر می‌کنم ما به آتش بس در غزه نیاز داریم.» طبق برخی گزارش‌ها بایدن در مباحثات داخلی دولت امریکا خواستار آتش بس بیشتر دوستانه در غزه برای آزادی اسرای صهیونیست شده است.

به نظر می‌رسد با وجود تأکید رسمی دولت امریکا بر عدم آتش بس در جنگ غزه، اما رئیس جمهور امریکا به خوبی از این مسئله آگاه است که در صورت تداوم شرایط کنونی و حملات هوایی و تهاجم زمینی رژیم‌صهیونیستی امکان زنده ماندن اسرائیل که در اختیار حماس و دیگر گروه‌های مقاومت فلسطینی هستند به شدت کاهش پیدا می‌کند. این برای بایدن با توجه به ورود به سال انتخابات ریاست جمهوری امریکا در نوامبر ۲۰۲۴ مسئله‌ای منفی محسوب می‌شود و نشانه‌ای از مدیریت ضعیف و ناکام مسائل سیاست خارجی نزد آردی‌دهندگان امریکایی تلقی خواهد شد. مسئله دیگر این است که دور جدید حملات رژیم‌صهیونیستی به نوار غزه پس از عملیات طوفان الاقصی تاکنون منجر به شهادت بیش از ۱۰ هزار فلسطینی شده و در عین حال تخریب بی‌سابقه‌ای را در این منطقه به بار آورده که حتی موجب انتقاد سازمان ملل و متحدان اروپایی و ابراز تأسف ظلمی بایدن هم شده است. قطعاً درگیری‌های مرزی در اطراف غزه و ضربات سختی که مقاومت به ارتش رژیم‌صهیونیستی وارد کرد و ادعان اشغالگران به سخت و پیچیده‌بودن

^[1] در حالی که حدود پنج هفته از عملیات طوفان الاقصی